

Statens Kunstfonds
Projektstøtteudvalg for Scenekunst

EVALUERING AF EGNSTEATRE I DANMARK
TEATRET OM

*Lene Bak
Juni 2015*

INDHOLD

1	Indledning	1
2	Resumé af konklusioner og anbefalinger	2
3	Rammer og tal	4
3.1	Aktivitet og organisation	4
3.2	Økonomi.....	5
3.3	Vurdering af rammer og tal.....	6
4	Kunstnerisk aktivitet	8
4.1	Teatrets tradition og forestillinger	8
4.2	Hvalens sang	10
4.3	Vurdering af den kunstneriske aktivitet.....	11
5	Forankring og synlighed.....	13
5.1	Lokal forankring og samarbejde.....	13
5.2	Kommunikation og synlighed.....	13
5.3	Vurdering af forankring og synlighed.....	14
6	Metode – dataindsamling.....	15
	Bilag 1: Alle egnsteatres samlede omsætning i 2013	16
	Bilag 2: Egnsteatres omsætning – 2013, offentligt driftstilskud og øvrige indtægter.....	17

1 INDLEDNING

Statens Kunstfonds Projektstøtteudvalg for Scenekunst (udvalget) har ønsket en uvildig evaluering af egnsteatret Teatret OM i Ringkøbing i forbindelse med teatrets nuværende aftaleperiode (2013-16). Til det formål er der indgået aftale med dramaturg og chefkonsulent Lene Bak (evaluator), som har gennemført evalueringen i perioden februar – juni 2015. Måleperioden strækker sig over årene 2012-14.

Teatret OM fik anerkendelse som egnsteater primo 2006, men har fungeret som teater siden 1989, hvor teatret blev etableret i Italien. I 1995 flyttede teatret til Danmark og er nu organiseret som en selvejende institution. Teatret finansieres med driftstilskud fra hhv. Ringkøbing-Skjern Kommune og staten. Teatret har en samlet omsætning på ca. 3,5 mio. kr. årligt, heraf udgør egenindtjeningen 14-17 %.

De overordnede formål med evalueringen er formuleret af Kulturstyrelsen:

Formål med evalueringen

- Medvirke til udvikling af teatrets faglige og kunstneriske niveau gennem dialog med aftaleparterne
- Sikre at de statslige tilskud til teatret og refusion af kommunens udgift hertil bliver anvendt i tråd med det generelle kunstneriske og faglige niveau for egnsteatre.

Evalueringen er baseret på både kvalitative og kvantitative data og vurderer hhv.:

1. Teatret OM's rammer og tal – Økonomiske og organisatoriske forhold
2. Teatrets kunstneriske aktiviteter og kvalitet
3. Lokal forankring og synlighed.

Evaluators dataindsamling har bestået af hhv. desk research (selvevaluering, årsrapporter, presseklip og bred orientering i teatrets programmer mv.), besøg på teatret og overværelse af egenproduktionerne Hvalens sang, 79'fjorden og I Maltagliati. Førstnævnte er i fokus i analysen af teatrets kunstneriske kvalitet.

Herudover er gennemført interviews og gruppeinterviews med repræsentanter for teatrets ledelse og bestyrelse, Ringkøbing-Skjern Kommunes kulturudvalgsformand og -direktør. Data til de økonomiske og organisatoriske forhold er indsamlet af Kulturstyrelsen. Metoden til at vurdere den kunstneriske kvalitet tager udgangspunkt i Ønskekvistmodellen, beskrevet i kapitel 6.

Evaluator vil gerne benytte lejligheden til at sige tak for et godt samarbejde med alle aktører!

Lene Bak, Lea@Pluss.dk
Juni 2015

2 RESUMÉ AF KONKLUSIONER OG ANBEFALINGER

Det er evaluators samlede vurdering, at Teatret OM i høj grad lever op til målene i egnsteateraftalen 2013-16 og på bedste vis følger teatrets kunstneriske vision.

Evaluators anbefaler derfor, at Ringkøbing-Skjern Kommune viderefører egnsteateraftalen med Teatret OM.

Konkret er vurderingerne endvidere de følgende:

- Teatret OM er organisatorisk veldrevet med en meget engageret kunstnerisk ledelse og en velfungerende bestyrelse. Teatrets økonomi er spinkel. Ledelsen er imidlertid god til at "få meget ud af lidt". Kommunen har et spinkelt kulturbudget, og prioriteringen af teatret er et klart tilvalg.
- Det har hidtil været den kunstneriske stab, som også har varetaget administration, markedsføring og PR. Der er behov for en anden arbejdsdeling og professionalisering af disse områder.
- Teatrets fysiske rammer er grundlæggende hensigtsmæssige og med gode værkstedsfaciliteter. Den fysiske beliggenhed er imidlertid ikke optimal i forhold til synlighed og "liv i bymidten".

Det anbefales, at Teatret OM viderefører arbejdet med en mere klar arbejdsdeling mellem kunstnerisk og administrativ opgavevaretagelse. Ligeledes anbefales, at ekstern fundraising opprioriteres, samt at teatret og kommunen undersøger muligheder for en flytning af teatret til en mere bynær lokalitet.

- Den kunstneriske kvalitet er høj, og repertoiret med både børne-, unge- og voksenteater virker hensigtsmæssigt. Teatret overperformer i forhold mål for antal produktioner. Teatret har således ikke benyttet sin gældende dispensation. Aktivitetsniveauet for øvrige aktiviteter er ligeledes generelt højt; de vurderes i overvejende grad at være direkte scenekunstrelevante.
- Den lokale forankring er stærk, med et udbytterigt samarbejde mellem teater og kommune. Teatret OM prioriterer tværgående samarbejder og har et imponerende netværk i ind- og udland i forhold til teatrets samlede ressourcer.

Evaluators anbefaler, at Teatret OM prioriterer lidt hårdere, når det gælder øvrige aktiviteter (uden for kommunen) og bl.a. fokuserer på lokal publikumsudvikling (fx med "teaterpakker") og etablering af en støtte-/venneforening. Ligeledes er vurderingen, at Scenografisk LAB rummer udviklingspotentiale.

Samlet set kan dette konkretiseres ved hjælp af en SWOT-analyse.

STYRKER	SVAGHEDER
<ul style="list-style-type: none">• Meget engageret kunstnerisk ledelse• Organisatorisk veldrevet• Engageret bestyrelse, bred kompetenceprofil• God kunstnerisk forretningsmodel (lille fast stab og "faste" freelancere)• Gode fysiske rammer• Klar og stærk kunstnerisk vision• Høj kunstnerisk kvalitet• Åbent og internationalt udsyn• Højt aktivitetsniveau ift. ressourcer• Scenografi som ligeværdig kunstart• Både børne-, unge- og voksenforestillinger• Høj grad af kommunal opbakning• Teatret bidrager ift. kommunal udvikling• Tværfaglig kulturdriver i kommunen• Høj grad af samarbejde og stort netværk, lokalt, regionalt og internationalt, både i kunst-/kultursektoren og andre sektorer	<ul style="list-style-type: none">• Spinkelt økonomisk grundlag• Hidtil for få ressourcer dedikeret til administration, markedsføring, PR og fundraising• Meget afhængig af de bærende kunstneriske kræfter• Teatrets fysiske beliggenhed• Spinkelt lokalt publikumsunderlag
MULIGHEDER	TRUSLER
<ul style="list-style-type: none">• Flytning af teatret til mere bynær lokation og teatret som driver i bymidteplanlægningen• Nye måder at arbejde med lokal synlighed• Fortsat styrkelse og professionalisering af administration og PR• Fortsat øget indsats for fundraising• Flere regionalt funderede projekter• Genetablering af venne-/støtteforening• Flere "teaterpakker" i samarbejder• Fortsat publikumsudvikling• Videreudvikling af Scenografisk LAB• Øget arbejde med kurser og undervisningstilbud, faglige og tværfaglige• Styrket samarbejde med børn, unge, skoler og ungdomsuddannelser	<ul style="list-style-type: none">• Hvis der ikke sker den fornødne styrkelse og klar arbejdsdeling mellem kunst og administration• Hvis Ringkøbing-Skjern Kommune nedprioriterer teatret økonomisk• Den verserende momssag

3 RAMMER OG TAL

3.1 Aktivitet og organisation

Teatret OM er fysisk beliggende i nogle tidligere fabrikslokaler mv., imellem Ringkøbing bymidte og det nordlige erhvervsområde. Her råder teatret over teatersal, foyer (der også bruges som øvesal), værksted, administrations- og mødelokaler, gæsteværelse mv.

Ifølge teatrets vedtægter er institutionens formål at drive egnsteatervirksomhed i overensstemmelse med definition og opgaver for egnsteatre, som det er beskrevet i bekendtgørelse om egnsteatre.

I den gældende egnsteateraftale er formålet præciseret med, at Teatret OM's virksomhed er stationær, men teatret kan derudover turnere nationalt og internationalt. I aftalen står der, at teatret skal "opføre minimum 2 egenproduktioner årligt, mindst én af disse skal være en ny produktion". Det er baseret på, at teatrets nuværende aftale fungerer under den "gamle" bekendtgørelse¹, og teatret er som følge af en undtagelsesparagraf fritaget for kravet om minimum 2 årlige nye produktioner. Fremadrettet i forbindelse med indgåelse af ny aftale under den nugældende bekendtgørelse vil teatret skulle søge dispensation hos udvalget, hvis de fremadrettet skal have tilladelse til at producere mindre end 2 nye produktioner årligt.

Herudover skal teatret medvirke til at skærpe den kulturelle profil i kommunen og manifestere sig som en udadvendt og dynamisk kulturinstitution, der tager afsæt i egnens særlige forudsætninger. Konkret betyder det deltagelse i den midt-/vestjyske Kulturfestival Bølgen (2013), gennemførelse af en lokal, international teaterfestival ca. hvert tredje år (Ur-Nat/Natur, udendørs site specifikke forestillinger og installationer), samt sommeraktiviteter til udvikling af den lokale scenekunst med særlig fokus på børn og unge, workshops med internationale kunstnere og workshops/undervisning rettet mod lokalmiljøet.

Skuespiller og instruktør Sandra Pasini er kunstnerisk leder for Teatret OM og udgør sammen med skuespiller og musiker Annemarie Waagepetersen og scenograf Antonella Diana den faste kerne af teatrets kunstneriske personale. Videre er der fem medarbejdere ansat (med varierende arbejdstid) til opgaver omkring administration, markedsføring, teknik mv. Teatret OM har herudover et meget stort netværk af kunstnere, skuespillere, musikere, gøglere m.fl., som det samarbejder med i forbindelse med både egen- og samproduktioner og de mange øvrige aktiviteter og projekter.

Bestyrelse består af syv medlemmer. Ét medlem udpeges af Ringkøbing-Skjern byråd, fem medlemmer udpeges af den siddende bestyrelse efter indstilling fra den kunstneriske leder, og ét medlem udpeges blandt teatrets medarbejdere. Bestyrelsens aktuelt samlede kompetenceprofil omfatter fagligheder og områder som jura, strategi og virksomhedsledelse, turisme, detailhandel, børn og unge samt lokal kulturpolitik og scenekunst. Ifølge vedtægterne skal ny-/genbeskikkelser ske hvert fjerde år, følgende byrådets periode.

¹BEK nr. 699 af 27/06/2012.

3.2 Økonomi

Endeligt regnskab for 2014 foreligger endnu ikke. I 2012 havde Teatret OM en samlet omsætning på ca. 3,4 mio. kr., i 2013 ca. 3,5 mio. kr. (se tabel 1). Teatret har i perioden modtaget driftstilskud fra Ringkøbing-Skjern Kommune og staten². Det kommunale tilskud udgør i perioden ca. 1,5 mio. kr. årligt, og det særlige statslige driftstilskud udgør ca. 1,4 mio. kr. årligt. Statens Kunstfond refunderer herudover en del af Ringkøbing-Skjern Kommunes driftstilskud til teatret (varierende procentsatser afhængig af den samlede mængde egnsteateranerkendelser)³. Teatrets egenomsætning (salg af forestillinger, entreindtægter, fonde og puljer) udgjorde i 2012 471.000 kr., eller 14 % af den samlede omsætning, og i 2013 587.000 kr., 17 %.

Tabel 1: Omsætningsfordeling i kr. og procent af samlet beløb

	2011 kr.	2011 %	2012 kr.	2012 %	2013 kr.	2013 %
Egenomsætning i alt	1.035.367	27 %	471.023	14 %	587.149	17 %
Salg af forestillinger	183.374	5 %	14.500	0 %	179.485	5 %
Entreindtægter	29.507	1 %	18.456	1 %	19.536	1 %
Indtægt på øvrige aktiviteter	72.501	2 %	49.408	1 %	3.937	0 %
Fonde, puljer og sponsorer	749.985	19 %	388.659	11 %	384.191	11 %
Driftstilskud i alt	2.855.266	73 %	2.942.819	86 %	2.925.488	83 %
Ringkøbing-Skjern Kommune	1.463.674	38 %	1.517.828	44 %	1.517.832	43 %
Særligt statsligt tilskud ⁴	1.391.592	36 %	1.424.991	42 %	1.407.656	40 %
Omsætning i alt	3.890.633	100 %	3.413.842	100 %	3.512.637	100 %

Fordelingen af omkostninger fremgår af tabel 2. Her ses, at huslejeomkostninger udgør 9-11 % af samlet omkostninger. Teatret lejer lokalerne af en privat ejer. Den aktuelle lejeaftale ligger fast frem til 2017.

Tabel 2: Omkostningsfordeling i kr. og procent af samlet beløb

	2011 kr.	2011 %	2012 kr.	2012 %	2013 kr.	2013 %
Husleje/lokaleomkostninger	327.482	9 %	377.931	11 %	356.580	10 %
Produktion	329.373	9 %	352.647	10 %	407.028	12 %
Turnéomkostninger	228.698	6 %	126.208	4 %	201.401	6 %
Løn (faste og eksterne)	2.386.569	64 %	2.001.497	59 %	1.973.014	57 %
Øvrige omkostninger	443.473	12 %	554.032	16 %	543.914	16 %
Omkostninger i alt	3.715.595	100 %	3.412.315	100 %	3.481.937	100 %
Resultat	175.038		1.527		30.700	

² Et særligt statsligt tilskud, der før strukturreformen blev ydet af Ringkøbing Amt, nu videreført i statsligt regi.

³ I 2012 blev 41 % af den kommunale driftsudgift refunderet, i 2013: 41,5 %, i 2014: 40 % og i 2015: 38,5 %.

⁴ Se fodnote 2.

I regnskabsåret 2013 udgjorde det offentlige driftstilskud 83 % af Teatret OM's totale omsætning, mens teatrets egenomsætning (salg af forestillinger, entreindtægter, eksterne fonde og puljer) lå på 17 %. Teatrets husleje/lokaleomkostninger udgjorde i 2013 10 % af teatrets omsætning. Med en samlet omsætning på 3,5 mio. kr. i 2013 er Teatret OM et af de i alt 33 egnsteatre, som har landets laveste omsætning (se bilag 1).

Teatrets egenomsætning ligger på 14-17 % af samlet omsætning. Det placerer teatret sammen med de syv andre af landets egnsteatre med en egenomsætning på mindre end 20 % af den samlede omsætning (se bilag 2).

3.3 Vurdering af rammer og tal

Baseret på Kulturstyrelsens data og supplerende interviews er det evaluators vurdering, at Teatret OM er veldrevet, med fornuftige organisatoriske og fysiske rammer samt et spinkelt økonomisk fundament, inden for hvilket teatret skaber særdeles meget scenekunst. Teatrets ledelse er god til økonomisk og funktionelt effektive løsninger. Herudover har teatret med varierende indsats arbejdet med ekstern fundraising. En fortsat/øget satsning på at skaffe eksterne midler anbefales fremadrettet. Kun to andre egnsteatre har et tilsvarende lavt driftsbudget.

Det er her vigtigt at se økonomien i relation til teatrets beliggenhed og områdets demografi. Ringkøbing-Skjern er landets geografisk største kommune, men med blot 56.000 indbyggere, hvor kun ca. 10.000 bor i Ringkøbing. Egnen er alt i alt et tyndt befolket område, og kommunens prioritering af et egnsteater skal således ses som et meget aktivt tilvalg på trods af den forholdsvis lille kommunale bevilling. Teatrets økonomiske situation er aktuelt yderligere udfordret af en kompleks momssag, anlagt af SKAT. Sagen har principiel karakter i forhold til mange teatre mv., men er fremført specifikt over for Teatret OM. Flere parter er gået ind i problemstillingen, og Teatrenes Interesseorganisation, TIO, er aktivt involveret. Teatrets ledelse fokuserer mindst muligt på de økonomiske udfordringer, og bestyrelsen har været god til at tage ansvar og handle her.

Teatrets ledelse er engageret og dedikeret, ligesom bestyrelsen er velfungerende. Bestyrelsens sammensætning repræsenterer en bred vifte af netværk og kompetencer, og med vedtægtsbestemte principper for cirkulation, samtidig med at flere af medlemmerne er blevet genbeskikkede ad flere omgange og repræsenterer en lang historik og omfattende deltagelse og engagement i teatrets udvikling. Den organisatoriske forretningsmodel for Teatret OM virker hensigtsmæssig. Den er baseret på den faste kunstneriske stab med to skuespillere og en scenograf samt et antal faste og løse freelance ansatte skuespillere, kombineret med udstrakt grad af samarbejde med andre teatergrupper, skuespillere og kunstnere i ind- og udland. Herved sikres både kontinuitet, klar kunstnerisk linje, fleksibilitet og fornyelse.

Den faste kunstneriske stab har hidtil fungeret som hovedkræfter i de administrative opgaver, PR, markedsføring mv. Dette er ikke holdbart i længden, hverken af hensyn til de pågældende eller opgaveløsningen. Der er aktuelt udviklingsplaner, hvor bestyrelse og ledelse arbejder med en markant professionalisering og styrkelse af det administrative arbejde, PR, markedsføring og fundraising mv. Således har ledelsen valgt at fastansætte en medarbejder, Louise Kræggøth som bærende i dette arbejde. Evaluatør støtter prioriteringen af professionalisering og arbejdsdeling.

4 KUNSTNERISK AKTIVITET

4.1 Teatrets tradition og forestillinger

Teatret OM er grundlagt af de to italienere Sandra Pasini og Antonella Diana (under det italienske navn Teatro Sfera di Om). I 90'erne kom de i kontakt med Odin Teatret, hos hvem de tog undervisning og samarbejdede med.. I 1995 flyttede teatret permanent til Danmark og ændrede herefter navn til Teatret OM. Siden 2006 har Teatret OM holdt til i Ringkøbing med status som egnsteater i Ringkøbing-Skjern Kommune.

Den kunstneriske vision er at skabe forestillinger ved at stille eksistentielle spørgsmål, søge og finde identitet i den tid, vi lever i, som kunstner og menneske. Kunsten som nødvendighed går igen i al teatrets arbejde og grundlag; forestillingerne skabes i ønsket om at kommunikere denne nødvendighed, gennem en fortælling bestående af fysisk handling, tekst, sang, billeder og musik.

Skuespilleren er den bærende kraft, og fysisk og vokal træning er en fortløbende proces. Herudover er den scenografiske og rumlige dimension central i teatrets produktioner; således har teatret gennem de seneste år arbejdet med at opbygge et Scenografisk LAB. Laboratoriet er netop blevet godkendt som praktikværksted for teater teknikere. Teatrets kunstneriske arbejde tager udgangspunkt i en stadig udforskning af forholdet mellem skuespilleren, det dramaturgiske, det scenografiske og det billedmæssige univers. Herunder afprøves, hvordan rum, farver og scenegenstande spiller sammen med skuespillerens arbejde. Scenografien gøres til en aktiv og ligeværdig medspiller og åbner for nye rum/fortolkningsrum. I den kreative proces udvikles det sceniske rum parallelt med skuespillerens materiale. Naturen indgår meget ofte som væsentligt element i produktioner og visninger.

Teatret producerer både børne-, unge- og voksenteater, og repertoiret omfatter egenproduktioner, samproduktioner og gæstespil. I den aktuelle kontraktperiode 2013 og 2014 har Teatret OM skabt fire nye produktioner og tre genopsætninger. I tabel 3 er vist produktionerne i 2013-14, sammen med antal forestillinger og antal publikummer.

Tabel 3: Antal produktioner, forestillinger og publikummer

Produktioner		Forestillinger		Publikummer	
<i>Produktioner – 2013</i>		Lokale	Turné	Lokale	Turné
<i>Egenproduktion:</i>	<ul style="list-style-type: none"> Waves of Being Pinocchio 2060 (opført på biblioteker) 	8 0	0 5	257 0	0 1.250
<i>Genopsætning:</i>	<ul style="list-style-type: none"> 79'fjorden I Maltagliati 	9 1	10 10	509 35	704 613
Total – 2013		18	25	801	2.567
<i>Produktioner – 2014</i>		Lokale	Turné	Lokale	Turné
<i>Egenproduktion:</i>	<ul style="list-style-type: none"> Hvalens sang Det lille Cirkus (Teatrets 25-års Jubilæum) 	15 20	0 0	339 2.229	0 0
<i>Genopsætning:</i>	<ul style="list-style-type: none"> Æg på blå baggrund 79'fjorden I Maltagliati 	1 0 2	0 9 8	85 0 56	0 361 307
Total – 2014		38	17	2.709	668

I forhold til tabel 3 og antal publikummer er det centralt, at Hvalens sang alene kan spille for ca. 30 tilskuere og 79'fjorden for ca. 70 tilskuere, da forestillingerne jo foregår inde i hhv. en hval- og en iglokonstruktion. Der kan således ikke foretages direkte tværgående kvantitative sammenligninger. Belægningen for de lokalt spillede, ikke gratis (skole-)forestillinger i 2014 ser ud som vist i tabel 4.

Tabel 4: Belægningsprocenter i 2014, antal lokalt spillede, ikke-gratis forestillinger (procentpoint afrundet til nærmeste hele tal)

Forestillinger 2014	Antal forestillinger	Inviterede publikum	Betalende publikum	Antal pladser i alt	Sæde-belægning	Værdi-belægning
Hvalens sang	15	132	207	420	81 %	49 %
Æg på blå baggrund	1	0	85	100	85 %	85 %
I Maltagliati*	2	34	22	160	35 %	14 %

*Den ene af de to forestillinger af **I Maltagliati** blev primært opført for kommunens Kulturudvalg og -administration sammen med en delegation fra Amandola, som er kommunens venskabsby i Italien; der var dog også udefrakommende betalende publikum.

Aktivitetsporteføljen i perioden og de tidligere år vidner om et højt aktivitetsniveau i både ind- og udland. I de seneste årsberetninger 2012, 13 og 14 beskrives indhold og spændvidde for aktiviteterne. Disse omfatter EU-samarbejdsprojekter, international teaterfestival i Ringkøbing-Skjern kommune, workshops, Gøglerskole (hver sommer for børn i alderen 7-12 år) samt Teater på Valsen (byttehandler mellem teatret og forskellige borgergrupper, skoler, ældrecentre, erhvervsliv, øvrige kunstnere mv.). Hertil kommer omfattende turnévirkosomhed, bl.a. omfattende deltagelse i CPH STAGE 2014.

4.2 Hvalens sang

Evaluatør har haft mulighed for at se tre af Teatret OM's egenproduktioner: Hvalens sang (for børn), set på Godsbanen i Aarhus, samt 79'fjorden (voksen- og ungeforestilling) og I Maltagliati (voksenforestilling), begge set på Teatret OM i Ringkøbing. Hvalens sang er målrettet børn i alderen 5-9 år og voksne, som det hedder i programmet. Stykket spilles inde i en scenografi, som har form af en kæmpe stor pukkelhval, hvor publikum kommer ind ad hvalens kæmpegab og bænkes i begge langsider. Der spilles primært i bageste del af hvalen, men med afstikkere til midtersektionen, hvor der anvendes nogle supplerende lys- og vandeffekter, og til forreste del, hvor teknikeren sidder og på et tidspunkt indgår i stykket i forbindelse med en slags plastik-stomp.

Der er plads til ca. 30 børn/publikummer, og stykket tager 30 minutter. Formatet er ideelt til skoleklasser, men spilles både som sådan og som en åben forestilling, hvor børn og deres voksne kan komme. I Aarhus var forestillingerne arrangeret med refusionsmulighed for skolerne via den lokale ordning, Børnekulissen.

Historien er udviklet af teatrets kunstneriske leder Sandra Pasini og samarbejdspartneren Roberto Diana. Teksten er skrevet af de to sammen med Annemarie Waagepetersen. Sandra står for instruktion og dramaturgi, Antonella for scenografi og regi, og Annemarie er alene på scenen det meste af tiden. Teatrets faste tekniker, Freddy Giorgi står for lys og lyd.

Teatrets vision kommer klart til udtryk i Hvalens sang. Teatret OM har skabt en forestilling, der både har en klar handling og et magisk, overnaturligt eller undervandsagtigt univers. Skuespilleren sidder gennem hele forestillingen på en rød plastiksodavandskasse med hjul på, ofte med ryggen til publikum; hun ordner og regerer med små og store plastikflasker, hendes arme bevæger sig som en slags mekaniske alarmsignaler, eller som om hun er en marionetdukke (reference til Pinocchio), hun ruller rundt på kassen i strømpesokker, alt imens hun direkte og indirekte fortæller historie.

Replikken er præget af at være en lille/ynge piges forståelses- og refleksionsunivers, hvorved hun taler direkte til og sammen med børnene. Samtidig indikerer det over for de voksne en naivitet, som – på bedste H.C. Andersen'sk – kommer til at betyde, at man ser problemstillingen gennem et uskyldigt barn, som fortæller, hvad hun ser: at der er noget galt, at forureningen berører os alle... Men det er samtidig op til tilskueren selv at drage sine slutninger og rationaler.

Det hele sker i et eventyragtigt rum – i bugen af en hval – med brug af forskellige teknikker: animation på bagvæggen, en lille figur, Pinocchio, der fungerer som medfortæller, lyseffekter, vand og rytmik og med en lethed og timing i spil og replik, som løfter stykket langt op over almindelig moraliseren, så både børn og voksne får en poetisk oplevelse med et samfundsmæssigt budskab.

Hvalens sang er skabt i krydsfeltet mellem skuespiller, dramaturg og ikke mindst scenograf. Hvalen er konstrueret i forbindelse med Kulturfestivalen Bølgen i 2013, hvor den fungerede som ramme for et særligt fortælleunivers for børn i samarbejde med egnens biblioteker. Det scenografiske rum – pukkelhvalen – har

været inspiration til forestillingens indhold. Og forestillingen er et godt og vellykket eksempel på, hvordan teatret arbejder med scenografi som en aktiv og ligeværdig kunstart i den skabende proces.

Forestillingens idékvind og dramaturg er den kunstneriske leder Sandra Pasini. De tre forestillinger, som evaluator har set, er enten instrueret af hende, eller også spiller hun selv en markant rolle. Man mærker tydeligt et stærkt dramaturgisk greb fra hendes side, herunder en meget præcis instruktion i Hvalens sang. Annemarie Waagepetersen er oprindelig uddannet fløjtenist ved Musikkonservatoriet i København, men hun har videreuddannet sig og arbejdet som skuespiller gennem de seneste ti år. Kombinationen er formodentlig det, der giver den meget skarpe musikalitet i hendes spil. Instruktion og spil bærer generelt præg af en stærk sans for timing. De små tekniske greb med fx plastikflasker, der bliver brugt som visuelle virkemidler og (via magneter) hængtes på andre genstande (den røde plastikkasse, loftet mv.), er gjort meget simple, og gennemføres af Annemarie Waagepetersen med lethed og præcision, hvilket også ses som en forudsætning for, at grebet har den rette effekt.

Stykket har noget på hjerte rent indholdsmæssigt. Der fortælles en historie om venskaber på tværs af almindelige skel – mellem en pige og en hval. Men stykket perspektiverer især menneskenes forhold til forurening og konsekvenser heraf i verdenshavene. Natur, frisk natur og brug af naturen på nye måder er temaer, der går igen i flere af gruppens stykker, og i Hvalens sang er det hovedtemaet – med klare referencer til plastikøer i Stillehavet og fisk, hvaler, som dør af at indtage plastik.

4.3 Vurdering af den kunstneriske aktivitet

Sammenfattende er det evaluators vurdering, at teatret i den grad lever op til og følger sin kunstneriske vision. Det kreative samspil mellem skuespiller, dramaturg, scenograf i en stadig udforskning og afsøgning af nye rum virker overbevisende og giver de sceniske produktioner en særlig kant. Forestillingerne kredser typisk om de store temaer identitet, kunst og natur, hvilket netop er en central del af teatrets vision.

I perioden 2013-14 har Teatret OM produceret tre nye forestillinger og tre genopsætninger, mod aftaler om "to egenproduktioner, heraf mindst en ny årligt". Så årsnormen er mere end udfyldt. Det forhold, at teatret producerer både børne-, unge- og voksenforestillinger (og hybrider) virker særdeles hensigtsmæssigt ift. lokalområdet. Herved kan teatret nå flest mulige af det potentielle publikum.

Ligeledes er aktivitetsniveauet generelt højt, når det gælder øvrige aktiviteter – og har været det igennem mange år. Det er evaluators vurdering, at disse aktiviteter i overvejende grad er direkte scenekunstrelevante og alle med kunstnerisk personale som ledende kræfter. Videre er det vurderingen, at aktiviteterne over de seneste år har udviklet sig og bredt sig ud, fra primært at være teater- og scenekunstprojekter (fx teaterfestival, optræden i forbindelse med kulturnat, gudstjeneste, kongeligt besøg), til i højere grad også at være strategiske, tværgående projekter med scenekunsthøjt fundament (som fx Smag på Verden, Kulturhovedstad 2017-samarbejdet, Gentænk Sommerhuset mv.).

Når det gælder den konkrete kunstneriske kvalitet, er det evaluators vurdering, at Teatret OM både vil, kan og skal noget med sit publikum, eksemplificeret ovenfor i forestillingen Hvalens sang. Teatret vil noget, i og

med det stiller eksistentielle og samfundsmæssige spørgsmål og bearbejder disse kunstnerisk i dialog med publikum – med handling, ord, billeder, musik og følelser. Det *kan* noget i kraft af samtlige medvirkendes professionelle tilgang og praksis – og her ikke mindst en meget præcis timing i instruktion og udførelse. Det *skal* noget i forhold til temaet og måden, det bliver vendt og drejet, perspektiveret: Spil med i rørene i væggen, lyder opfordringen sidst i forestillingen til børnene; I kan være med til at gøre en forskel! Der er relativt mange anmeldelser på forestillingen; de er alle positive. Det er således samlet set evaluators vurdering, at Teatret OM producerer teater helt i tråd med vision og intentioner, og at det i høj grad lever op til egnsteateraftalen og målene for aftaleperioden vedrørende egnsteateraktiviteter.

5 FORANKRING OG SYNLIGHED

5.1 Lokal forankring og samarbejde

Teatret OM er meget bevidst om muligheder og udfordringer ved at bo, hvor de gør. På strategisk niveau indgår teatret i samarbejder med Ringkøbing-Skjern Kommune om bl.a. bosætning og kulturturisme og søger løbende at imødekomme den udfordring, at kommunen (efter kommunalreformen) er sammensat af byerne Ringkøbing, Skjern, Hvide Sande, Videbæk og Tarm.

Det lokale tværgående netværk er ligeledes stort, og teatret gør meget ud af lokalt samarbejde. Det gælder i forhold til rigtig mange forskellige lokale aktører, fra folkeskoler til turismen og detailhandlen. En række kulturelle projekter i området er initieret af Teatret OM og indgår nu som rodfæstede, tilbagevendende aktiviteter i kommunen/regionen, fx Smag på verden, international teaterfestival samt Gøglerskole.

Teatret har et formaliseret programsamarbejde med Teaterforeningen Ringkøbing Fjord Teater, ligesom teatret samarbejder med en bred vifte af kunstnere og kulturaktører i regionen. Det tidligere Kultursamarbejde Ringkøbing Amt, nu videreført i Kulturaftale Midt-Vestjylland, har en lang tradition for at bringe regionens kulturaktører sammen og skabe rammer for samarbejde. Teatret OM har været aktiv med projekter og forestillinger i alle Kultursamarbejdets festivaler, bl.a. "Mørket" i 2009 og "Bølgen" i 2013. De ledende kræfter i teatret er endvidere mangeårige medlemmer af teaternetværket Vindenes bro (med base på Odin Teatret), hvorfra mange samarbejdspartnere og -projekter også initieres, samt det internationale kvindeteaternetværk, Magdalena-projekt, scenekunstnetværket i Region Midtjylland, SceNet m.fl.

Teatret OM's satsning på Scenografisk LAB er endvidere base for et bredt netværk i ind- og udland, bl.a. har teatret et samarbejde med Goldsmiths, University of London om praktikophold.

5.2 Kommunikation og synlighed

Det væsentligste PR- og markedsføringsarbejde foregår via det trykte program (hhv. forår og efterår), hjemmesiden, samt Facebook, Twitter og et elektronisk nyhedsbrev ca. 10 gange årligt. Facebooksiden har ca. 1.455 followers. Det elektroniske nyhedsbrev har fået et nyt format, og teatret arbejder på at overføre alle tidligere kontakter (ca. 350). Teatret har aktuelt ikke en venne- eller støtteforening. Det skyldes ifølge ledelsen primært ressourcemæssige forhold, og det er en indsats, man har planer om at tage op.

I forhold til konkrete forestillinger arrangerer teatret også forskellige publikums- og synlighedsaktiviteter. I den aktuelle sæson fx arrangement i forbindelse med forestillingen 79'fjorden. Her kan publikum købe en pakke med foredrag, middag og teater, arrangeret og afviklet sammen med Ringkøbing-Skjern Museum og Dagbladet Ringkøbing-Skjern, samt i samarbejde med Klub Ring-Skjern og Restaurant Bryghuset. Evaluator deltog i dette arrangement og oplevede meget tydeligt, at pakken fungerede godt og tiltrak publikummer, som ikke normalt kommer i teatret, herunder mange unge.

Teatret har hidtil især arbejdet med kommunikation og synliggørelse lokalt og internationalt. Det lokale er beskrevet ovenfor; det internationale arbejde foregår ofte i forskellige tværkulturelle konstellationer – fra svenske, engelske, italienske teatergrupper, engelske parcourister og andre ungdomsmiljøer, universiteter i London og Beograd, til teatre, museer og kulturcentre i Taiwan, Jordan og Dubai. Teatret søger at koble sine internationale kontakter til tilsvarende lokale/danske ”kolleger”. Fx har den japanske ambassadør været aktivt involveret i teatrets tilbagevendende begivenhed Smag på Verden med kontaktetablering mellem virksomheder i hhv. Japan og Danmark som resultat.

Synlighed i København og Danmark i øvrigt er ifølge teatret vanskeligere. Som del af en strategi for at blive mere synlig i Aarhus og Region Midtjylland har teatret de seneste år ansøgt om at spille på Godsbanens åbne (kuraterede) scene. I 2015 spillede Hvalens sang, i 2014 79’fjorden. Ligeledes er teatret som tidligere nævnt med i det tværgående 2017-projekt: Gentænk Sommerhuset.

5.3 Vurdering af forankring og synlighed

Den lokale forankring er stærk, og fra kommunalt hold meldes om stor tilfredshed i forhold til teatrets måde at være egns- og egnens teater på. Herfra fremhæves det, at Teatret OM er meget udadvendt, at netop teatrets fleksibilitet er en stor styrke, samt at teatret ”altid er med, når der skal ske noget på den kulturelle scene i kommunen og i regionen”.

Evaluators vurdering er, at teatret arbejder hårdt på at være til stede i nærområdet. Men prioriteringen af en lokal venne-/støtteforening ses som et væsentligt tiltag, når det gælder øget lokal forankring. Ligeledes er vurderingen, at Ringkøbing-Skjern Kommune med fordel kan blive bedre til at udnytte teatrets store kontaktflade og bruge teatret mere aktivt i kommunens synlighedsarbejde/branding.

Teatrets fysiske beliggenhed er ikke optimal i forhold til synlighed og teatrets fokus på at ”blande sig” i bybilledet og være motor i diverse samarbejdsprojekter. Teatrets adresse betyder, at man kun kommer forbi, når man tager det aktive valg, at man skal i teatret, eller hvis man skal til arrangementer i spillestedet Generator. Der er ikke langt fra bymidten til teatret, men der er tale om et erhvervsområde, og der er ikke andre sociale- eller servicefunktioner i nærområdet. Omvendt giver adressen mange m² til sal, foyer og værksted.

Evaluator anbefaler, at teatret og Ringkøbing-Skjern Kommune drøfter alternativ lokaliseringsmulighed i bymidten. Det ville være godt for teatrets synlighed, og teatret ville samtidig kunne bruges mere aktivt i den aktuelle byudvikling i Ringkøbing. Det skulle i givet fald ske i forbindelse med den aktuelle lejekontrakts udløbsperiode ultimo 2017. Indtil da kunne teatret tage initiativ til et systematisk publikumssamarbejde med spillestedet Generator. Det ville antagelig give resultater for teatret med flere og yngre publikummer samt evt. nye spændende tværgående arrangementer.

Samarbejde med de lokale kulturinstitutioner i øvrigt er særdeles velfungerende, og teatret fungerer som en væsentlig tværfaglig kulturdriver. Teatret har endvidere et imponerende netværk i ind- og udland, både i og uden for det kulturelle felt.

6 METODE – DATAINDSAMLING

Evalueringen er gennemført over fire faser ud fra følgende fremgangsmåde:

Metoder og interessenter
<p><i>Desk research</i></p> <ul style="list-style-type: none">• Desk research, herunder vedtægter, egnsteateraftale, teatrets selvevaluering, årsrapporter, presseklip mv.• Analyser af det kvantitative materiale, indsamlet og bearbejdet af Kulturstyrelsen• Indledende møde med Statens Kunstfonds Projektstøtteudvalg for Scenekunst
<p><i>Interviews</i></p> <ul style="list-style-type: none">• Interviews med teatrets ledere, bestyrelsesformand og -næstformand• Interviews med Ringkøbing-Skjern Kommunes kulturudvalgsformand og kulturchef• Gruppeinterview med ovennævnte samlet
<p><i>Forestillinger og andre aktiviteter</i></p> <ul style="list-style-type: none">• Set de tre egenproduktioner: 79'fjorden, Hvalens sang og I Maltagliati
<p><i>Afrapportering</i></p> <ul style="list-style-type: none">• Udarbejdet nærværende rapport• Præsenteret rapporten for Statens Kunstfonds Projektstøtteudvalg for Scenekunst

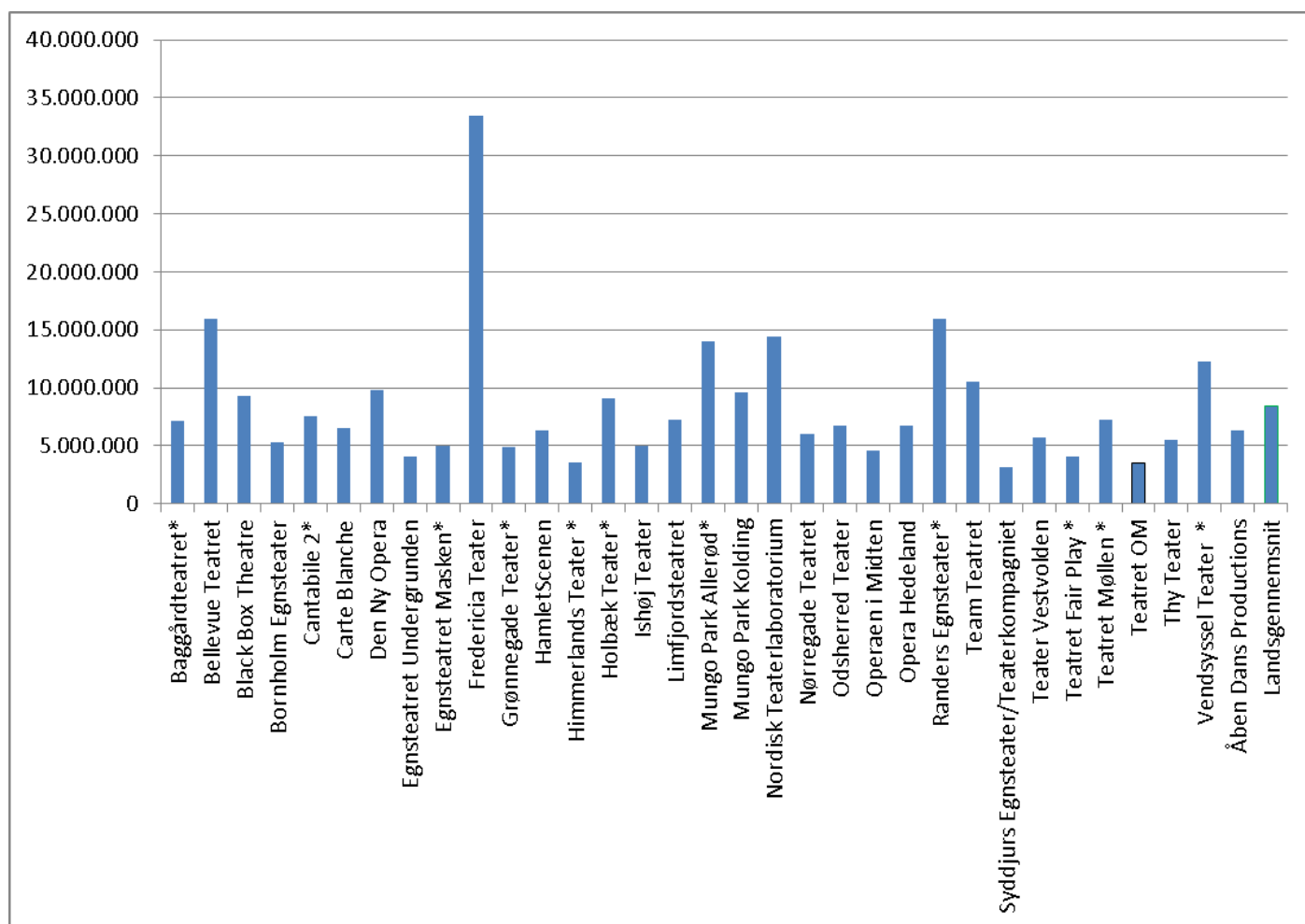
Det metodiske greb, der ligger til grund for at evaluere den kunstneriske aktivitet, er Ønskekvistmodellen. Ønskekvistmodellen er udviklet af forskere fra Aarhus Universitet⁵. Den udgør en enkel model for, hvordan man – på struktureret vis – kan diskutere og vurdere kvalitet i den performative kunst. Ønskekvistmodellen skitserer kunstnerisk kvalitet som en kombination af Villen, Kunnen og Skullen, forstået som Engagement, Evner og Nødvendighed.

⁵ Ønskekvistmodellen: Kunstnerisk kvalitet i performativ kunst, Klim 2003 samt Ønskekvisten: En håndbog i evaluering af teater, dans og musik, Klim 2005, begge Jørn Langsted, Karen Hannah og Charlotte Rørdam Larsen, Aarhus Universitet.

BILAG 1: ALLE EGNSTEATRES SAMLEDE OMSÆTNING I 2013

Figur udarbejdet på baggrund af tal fra godkendte regnskaber for 2013.

For teatre mærket med * er tal fra regnskaber perioden 1-7-2013 til 31-6-2014.

BILAG 2: EGNSTEATRES OMSÆTNING – 2013, OFFENTLIGT DRIFTSTILSKUD OG ØVRIGE INDTÆGTER

Figur udarbejdet på baggrund af tal fra godkendte regnskaber for 2013.

For teatre mærket med * er tal fra regnskaber perioden 1-7-2013 til 31-6 2014.

